

Egész évre	— 850
Félévre	— 460
Negyedévre	— 240
Egy hónapra	— 85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lel	
Bukarestben	— 5.—

Egy hónapra	— csk 35.—
Egy szám	— 1.50

1925 szeptember 8 Kedd

Cluj-Kolojzsvár ★ VIII. évfolyam ★ 207 szám

5685. Elul 19

Ha Cuza kormányra jut...

Tecuciban tegnap Cuza professzor vezetése mellett antiszemita népgyűlés volt. Cuza már szombaton reggel megérkezett egy Tecuci melletti szomszédfaluba, mintegy 150 diák kísérelében. Vasárnap reggel a vármegyei Serviciul Technic autójával beérkezett Tecuciba, ahol Cuza professzor Volanszky őrnagy lakásán szállt meg. Délfelé hatalmas tömeg gyűlt egybe az őrnagy udvarára, ahol a szabad ég alatt tartották meg a népgyűlést, melyet Cuza nyitott meg. Megnyitó beszédében kijelentette, hogy nemekéire itt lesz az idő, amikor ő hatalomra jut. Ekkor pedig első ténykedése az lesz, hogy eltörölje a kamarát és a szenátust, mert szerintük mindkettő fölösleges intézmény. Ő dekrétumokkal fog kormányozni. El fogja törölni az adóbejárat intézményeket is, mert a népnek nem kell adót fizetni. A kiadásokat, melyeket az adóztatások fedeznek, más uton kell behozni. Az országot meg kell tisztítani a zsidóktól, de különösen azoktól a zsidóktól, akik 1924 után jöttek be az országba.

A népgyűlés egyébként nyugodtan folyt le, csupán amikor a népgyűlésre begyűlt tömeg hazament. Ivestiben egy zsidót súlyosan inzultáltak. A tecuci zsidók körében nagy riadalmat keltett a népgyűlés híre és ezért már előző napokon nagyrésztük el is menekült Galatzba.

Ez a jelentés talán minden eddigénél jobban rávilágít Cuza professzor elveire. A professzor nagylelkűen megígéri a népnek, hogy ha ő uralomra jut, senki nem fog közülük adót fizetni, mert az államháztartás fenntartásához szükséges összeget majd „más uton” fogja előteremteni. Minthogy ezután rögtön a zsidókra tért rá, semmi kétség nem fér ahoz, hogy Cuza a „más ut” alatt bennünket értett.

Az elfogulatlan szemlélő is megállapíthatja, hogy azok az elvek, amelyeket Cuza a tecucii gyűlésen hirdetett, merő ellentétben állanak a fennálló államrenddel. Bizonyos, ha egy kisebbségi politikus, vagy valamilyen baloldali párt exponense hangoztatna ilyen jelszavakat, már régen felszisszent volna a kormányhatalom. Lehet egyébként, hogy ezek csak olyan elméleti szónoklatok és a kormány nem akarja komolyan venni. Igaz, mi is nézhetnénk ebből a szempontból, tul is tehetnénk rajta magunkat, ha nem tudnánk, hogy milyen visszahatása van az ilyen antiszemita agitációknak. Cuza ur ne gondolja egy percig sem: nem a zsidókat féltjük. Amivel mi az államnak tartozunk, azt utolsó baniig megfizetjük, amit az adókimutatások is bizonyítanak. Ezek szerint ugyanis Erdély jóval több adót fizet, mint a regát. Az erdélyi adófizetők jelentékeny része pedig zsidókból kerül ki. Cuza az egész romániai háztartás terhére a mi vállainkra szeretné tolni és miután kifosztott bennünket, mindannyiunkat áttétetne a határon.

Mi azonban már csak jobban szeretjük a rendet. Engedje meg a professzor ur, hogy mi továbbra is évről-évre pontosan fizessük az adónkat. Mi fejlesztjük gyárainkat, vállalatainkat, amelynek arányában adóink is évről-évre növekednek. A professzor ur ez egyszer el fog tekinteni attól, hogy egész tőkénket leadjuk. Hogy őszinték legyünk, nem bízunk azokban, akik ezeket a pénzeket felvennék. Azzal vádolnak bennünket, hogy kalmárok vagyunk. Ha egy üzlet normális menete a rendes adófizetés, a rendes könyvelés és általában a közgazdasági élet normális körforgása kalmárkodást jelent, akkor mi kalmárok vagyunk. Cuza ur ne haragudjunk: ahelyett, hogy tőkénket rendelkezésére bocsátanánk, már csak inkább magunk gazdálkodunk, aztán elmegyünk az állami adóhivatalba és jó nyugta ellenében lefizetjük az államháztartás költségének ránk eső részét. Mert mi rossz állampolgárok vagyunk.

Radics belügyminiszter lesz?

(Zágráb, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mióta Radics István kijött a börtönből, a jugoszláv politika minden szencziója és minden érdekessége az ő személye körül képződik. Radics Istvánt egyáltalán nem zavarják a paktum ellen felhangzó kifogások, nem zavarják a moszkvai paraszt-internacionálé és a jugoszláv földművespárt ismert határozatai, — megmámorosodva a hatalmi lehetőségektől, halad előre a maga kiszámíthatatlan utján.

Az Uj Kelet már jelentette, hogy Pasics hazaérkezése után Radics valószínűleg Pasics helyettese lesz. Most még ennél is szenzációsabb értesülés híre érkezett Zágrábba Belgrádból. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a mandátumát megfosztott Radics kedvéért — aki a parlamentáris szokásnak megfelelően tulajdonképpen nem kaphatna miniszteri tárcát, — revízió alá veszik a parlament-

nek a Radics-párti mandátumok megsemmisítéséről hozott határozatát és igazolják a megsemmisített Radics párti mandátumokat.

Arról, hogy milyen tárcát vesz át Radics, többféle verzió van forgalomban, bizonyos azonban, hogy ha Radics István belép a kormányba, akkor ő lesz a kormány alelnöke. A legvalószínűbbnek az a kombináció látszik, hogy Radics István a belügyi tárcát fogja vállalni, aminek annál több alapja van, mert az utóbbi időben sokat beszélnek arról is, hogy Makszimovics Bozsó belügyminiszter kilép a kormányból.

Zágráb, szept. 7. Egyes jugoszláv lapok Radics belügyminiszterségét cáfolni igyekeznek. E cáfolat szerint szó sem lehet Makszimovics belügyminiszter lemondásáról. Csak arról lehet komolyan szó, hogy Radics István miniszterelnökhelyettes lesz.

Ki győzött Genfben?

A népszövetség a bánáti telepések ügyében elfogadta Mello Franco előadói jelentését. Hétszázezer arany frank kártérítést kapnak a telepések

(Cluj-Kolojzsvár, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bánáti magyar telepések sorsa, akik a földbirtokreform végrehajtásának folyamán birtokaiknak több mint felét elvesztették, hónapok óta a földi igazságszolgáltatás legfőbb fórumának, a népszövetségi tanács kezébe volt letéve. Kétezerkétzáznyolcvanöt telepés egyszívűségükkel ügyében hozott döntést a népszövetségi tanács tegnapi ülésén, amelyen a telepések panasz-memoranduma mérközött meg Titulescu londoni román követ elokvenációjával s a két egymással küzdő fél között Mello Franco, a brazilai delegátus, képviselte a népszövetségi igazságot.

A Népszövetség határozata

A népszövetségi tanács ülésének lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

Genf, szept. 7. A Nemzetek Szövetségének Tanácsa ma délután a romániai magyar kisebbség kérdését tárgyalta. Titulescu, mint Románia képviselője, igazolni igyekezett a román kormányt az eljárását, hogy kétezerrel több erdélyi magyar telepés birtokát kisajátította.

A vitás kérdés elintézésére Románia képviselője kormány nevében azt az ajánlatot tette, hogy a kisajátított birtokú telepéseknek utólag 700.000 aranyfrank összeget fizet ki.

A Tanács ezt az ajánlatot Mello Franco (Brazilia) előadó javaslatára elfogadta. Az előadó azon a nézeten volt, hogy a román kormány javaslata a romániai magyar telepések érdekeire nézve kedvezőbb, mint a jogászai döntés, amellyel a román agrárreform X. cikkelyét semmisnek kellene kijelenteni. Az előadó, valamint a Tanács több más tagja is, kétségét fejezte ki aziránt, vajjon ez a X. cikkely nem áll-e ellentétben a kisebbségek védelméről szóló szerződéssel.

Titulescu román delegátus beszédében reflektált a telepések vádjaira és kifejtette, hogy a román agrártörvény nem áll ellentétben a szerződésekkel. A kisajátítás nem irányul a telepések ellen, akik a románokkal egyenlő elbánásban részesültek. A román kormány tehát ragaszkodik a földreformtörvény X. szakaszának érvényességéhez. Mégis, hogy nagy-nagy érdeklődést kelt, megígéri, hogy nagy-nagy lelkeségének tanubizonyosságát adja, hajlandó a szóban lévő telepéseket 700.000 aranyfrankkal kártalanítani.

Mello Franco jelentése

Mello Franco nagykövet, brazilai delegátus, a tanács előadója, tette meg ezután jelentését, melynek végkövetkeztetései a következők: Az érdekeltek száma 2285, a szóbanforgó terület nagysága 42.101 hold. Ebből kisajátítottak

24.000 holdat. A tulajdonosokat meghagyták házaik, lakásaik, ültetvényeik és berendezéseik birtokában. A román delegátus — mondja az előadó — azon a felfogáson van, hogy a telepések nagy részét meg lehetne fosztani ingatlanoktól a saját szerződésük pontozatainak egyszerű alkalmazásával. A román álláspont szerint megvan a lehetőség arra, hogy joggyakorlás útján 30.000 holdat vásároljanak össze, míg az agrárreform X. szakasza alapján csak 20.000 holdat sajátítottak ki.

Magam is és két kollegám is — folytatta az előadó — kételyeket tápláltam az agrártörvény X. cikkelyének érvényességét illetően, természetesen elismerve a román kormány jóhiszeműségét. Az ajánlat azonban, amelyet a román kormány most tesz, a közvetlenül érdekelt lakosság érdekei és megnyugtatása szempontjából kedvezőbbnek látszik, mint egy joghatározat, mely a X. cikkelyt megsemmisítené. Nézetem szerint a román kormány javaslata megadja a népszövetségi tanácsnak a lehetőséget ennek az ügynek rendezésére, abban a meggyőződésben, hogy kielégítő megoldást tett lehetővé.

A jelentést a tanács egyhanguan elfogadta. Chamberlain kijelentette, hogy Titulescu érvei az előadói jelentés megsemmisítésénél és elfogadásánál ismeretesebbek voltak.

Painlevé elnök örömet fejezte ki a méltányos megoldás felett, amely kényes konfliktus elintézését tette lehetővé.

A román sajtó állásfoglalása

Jellemző, hogy a tanács döntését két egymással teljesen ellentétes szempontból bírálják el az érdekelt körök. Míg az erdélyi magyar álláspont azt tartja, hogy a Népszövetség döntése a telepések győzelmével végződött, hiszen a kormány önmagától ajánlott fel kártérítést a kisebbségeknek, addig a bukaresti román lapok ökölnyi cimbetükkel hirdetik, hogy a genfi ülésen „győzött a kormány és győzött az igazság.” A bukaresti román lapok szerint egy úttal a demokratikus lapok is, teljesen egy állásponton vannak a kormány lapjával, a genfi tanács, mint általában, egyhangulag visszautasította a telepések panaszát és mindenben magáévá tette a román kormány magatartását.

Az igazság valahol a középben van, mert míg egyrészt a kormány kártalanítja a telepéseket, addig a felajánlott összeg, a hétszázezer aranykorona nevéseképpen csak egy összeg és még alamizsnára sem elég. Ebből az összegből körülbelül tizennégyezer lej jut egy-egy telepésre, ami igaz, sok az éhenhaláshoz, de a megélhetéshez nagyon is kevés.

ember 7

g nem érke

na és Besz-
at figyel-
kimerítő in-

önnek sem

Reméljük,
tők lesznek,
de akkor

zt
radicso-

m-

s fűszer-
ajánlatot
rtól,
EMEM.

lá
5
ap

80
38
60
60
60
40

25
120

o!

A szemüveg története

Irtta dr. Ornstein Sándor
— Első közlemény —

A szemüveg történelmének kézdeti stádiumát meglehetősen homály fedi. A tudósok ugyan már régen felvetették a kérdést, vajjon a biblia patriárái, — akik között Matuzsálem — a szentírás szerint kilencszázhatvankilenc évet élt, vajjon életük végéig megtartották-e látásuk élességét vagy sem? Tény az, hogy egyetlen adat sem igazolja azt a feltevést, hogy a biblia patriárái szemüveget viseltek volna. Am a patriárák ideje — sajnos — elmúlt s az emberiség arra a szomorú tapasztalatra jutott, hogy az emberi élet tartama állandóan rövidül, ezzel szemben az élet viszontaságai nem hogy csökkenének, hanem egyre szaporodnak. Ezen viszontaságok okozta testi visszafejlődés valószínűleg szoros kapcsolatban van a látás gyengülésével, melynek velejárói és következményei már meglehetősen régen gyöttrik az emberiséget. Fel kell tételeznünk tehát, hogy az emberiség már régen kísérletezik az aggkor meggyöngyült látásának tudatos megjavításával. Legelőször is ezt a feltevést próbálják igazolni bizonyos filológiai kutatások, melyek szerint a francia „Besicles” és a német „Brille” szavak a régi indusnyelvű szavakból származnak, melyeknek hasonló „balunga” szava „értéktelen” követ jelent. A filológusok szerint az indusoknak ezen balunga kifejezése az arab és perzsa nyelvekbe „billur” kifejezés alatt ment át, hogy később a görögök „berillos”, majd a rómaiaknál „berillus” elnevezés formájában bukkanjék fel. A filológusok szerint tehát ezek a kifejezések nem egyebek, mint a francia és német nyelveknek a mai szemüvegre vonatkozó kifejezései.

Ez az etimológiai értelmezés azonban könnyen megtévesztő is lehet. Az ókorban ugyanis „berille” szó alatt szintelen smaragdköveket értek, melyeket ügyes mesterek drágakövekként értékesítettek. Az adatok szerint mindenesetre bizonyos, hogy a szemüveg az első időkben ritkaságszámba ment.

A filológusok fent vázolt kutatásaikból kiindulva, a történetudósok a szemüveg eredetére vonatkozó kutatásaikat Indiára és Kínára irányították. Erre valószínűleg az a körülmény vezette őket, hogy Kang-Chi kínai császár enciklopedikus feljegyzéseiben szó esik arról, hogy „a szemüveget Kínába Malakából hozták.” Van egy olyan verzió is, hogy *Marcopolo*, aki először járta be Kínát, arról adott volna értesítést, hogy Kína lakosai már régen használtak szemüveget. Utólagos kutatások azonban azt bizonyítják, hogy a szemüvegészesség mestersége a jezsuita hittérítőkkel együtt a XIV. században vonult be Kínába. Emellett szól az az adat is, hogy az Indiában és Kínában talált legrégebb szemüvegek nagyon hasonlítanak a hollandusok szemüvegeihez, melyek Kínában a disz-szemüvegek kategóriájába tartoztak s egyetlen céljuk a mandarinok ékesítése volt. Mindezekből arra lehet következtetni, hogy a kínai szemüvege nem volt egyéb, mint az európai szemüvegek egyszerű utánzása. Később a kínaiak ugynevezett teaköbél készítették szemüvegeket, melyeknek egyedüli hivatásuk az volt, hogy a nap éles fényét letompítsák. Csak sokkal később használták a kínaiak a szemüveget tulajdonképeni céljára.

A szemüveg történetére vonatkozó egyéb kutatások nagyrésze azt igyekezik kimutatni, hogy az egyiptomiak, görögök és rómaiak épúgy ismerték a lencsét, mint ennek optikai hatását. Ezt azzal a feltevéssel igyekeznek bizonyítani, hogy Krisztus előtt kétezer évvel az ezüsttárgyakra és drágakövekre vésett finom karcolatokat lehetetlen lett volna lencse nélkül bevésni. Ennél sokkal meggyőzőbb érv az, hogy a régi várak romjai között többféle lencsét találtak, melyeknek hasonlatossága igen nagy a mai szemüveglencsékkel. Gondos kritikai tanulmányok alapján azt is megállapították, hogy a Pompei, Ninive, Athén és Trója romjaiban talált lencsék, dacára a mai lencsékkel való hasonlatosságuknak, egészen más célokat szolgáltak. Valószínűleg toalett-tükröket pótolták, vagy ragyogó fényűknél fogva a nők drágakövekként használták fel őket. A szemüveg ókori eredetét egyes római írók is igazolják, így az ifjabb Seneca, ki megemlíti, hogy egy finom és rendszertelen írás üveg-lencsén át nézve nagyobbak és tisztábbnak látszik. Nyilvánvaló, hogy a rómaiak és görögök nem annyira a lencse nagyító hatását, mint inkább háttérhatását ismerték. Ez a tény is bizonyítja, hogy történeti adatok szerint a karthágóiaknak is lencsékkel sikerült a római hajóhadat felgyújtani.

Minden jel arra vall, hogy a görögök és ró-

maiak a lencse nagyító és látást segítő hatását egyáltalában nem ismerték. Erre vallanak Cicero Cornerus Nepos és Svetonius feljegyzései, akik fájdalommal és mintegy kétségbeesve állapítják meg, hogy az ember vénségére, amikor látása gyöngül, hiába szeretne olvasni s nem marad számára egyéb hátra, mint rabszolgája felolvasásában gyönyörködni. E tények ellenére számos olyan feltevést ismerünk, melyek szerint a ókoriak mégis ismerték a szemüveget, illetőleg annak nagyító hatását. Erre a feltevést valószínűleg Pliniusnak ama feljegyzése adott alkalmat, mely szerint Nero császár a gladiátorok harcait egy csiszolt smaragdon át nézte. Ezt a feltevést azzal is alátámasztani igyekeznek, hogy Nero császár közellátó volt.

A kormány diktatórikus eszközzel döntötte el a kolozsvári iparkamara harcát

Izgalmas tanácskozások a miniszternél. Csak három kategóriánál lesznek választások

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Ma délből járt le az a határidő, ameddig az iparkamarai kandidáló listákat a választást vezető törvényszéki elnökhöz be lehetett nyújtani. Rendkívül érdekesek a jelölés előtti két nap eseményei, mert az utolsó percekig nem lehetett tudni, hogy a választások kérdésében mi a kormány igazi álláspontja. Ennek az izgalmas két napnak az eseményeit alább adjuk.

Értekezlet a Sfatunál

Vasárnap délelőtt 11 órakor kiszámu, de nagyon komoly kereskedelmi tényező jelenlétében értekezlet volt a választások kérdésében a Sfatul Negustoresco helyiségében. Erre az értekezletre a bukaresti központ delegátust küldött ki Lázár N. választmányi tag személyében. Tuffli Richard elnök ismertette az utóbbi napok eseményeit és rámutatott arra, hogy a kormány azzal, hogy ezekben a tisztán gazdasági jellegű választásokba politikát vitt bele, bizonytalanná tette a helyzetet. Azzal, hogy a kormány az igazgatónács tagjainak felét kinevezi, viszont illuziórássá tette azokat a megállapodásokat is, amelyeket a Sfatul az egységes jelölés érdekében a többi kereskedelmi érdekképviselettel létrehozott. A bukaresti Sfatul központ nem akar a választások kérdésébe beleavatkozni, mert elhatározása a központnak, hogy politikai akciókban nem vesz részt. Felhívja a kisebbségi tagokat, hogy a megmaradt helyekre a maguk embereit jelöljék.

Rámutat arra, hogy a kereskedelmi miniszter valóban mentesíteni akarta a választásokat a politikától, de a kormány tagjai közül néhányan szükségesnek tartották a régi metódussal a helyzetet kaotikussá tenni, hogy ezáltal a maguk embereit vihessék be a kamarákba főleg azért, mert a kamarák központjai négy szenátort visznek be a szenátusba.

Romanovici Gligor főtitkár felhívja a jelenlévők figyelmét arra, ha összehasonlítjuk a kormány által kinevezendő névsorát a névsorokkal, melyet kölcsönös megállapodással akartak jelölni, kitűnik, hogy a két névsor között alig van eltérés. A megoldás súlypontja a kormány részéről azon van, hogy az a néhány ember, akik a liberálisok zsoldjában állnak, bejussanak még akkor is, ha az ellen a gazdasági élet minden tényezője tiltakozik. Javasolja, hogy egy küldöttség keresse fel az éppen Kolozsvárt tartózkodó Chirculescu munkaügyi minisztert és adja elő a sérelmeket. A kisebbségi tagok, amennyiben a kormány kinevezési jogával érne, állítsanak külön kisebbségi listát.

Schwartz Jakob és Rózsa Mór felszólalása után az értekezlet elfogadta az indítványt.

Küldöttség a miniszternél

A kereskedők küldöttsége délután 5 órakor kereste fel a minisztert a városházán. Mielőtt a miniszter fogadta volna a küldöttség tagjait, már köztudomású lett, hogy Mazuchi kereskedelmi inspektor a kormány megbízásából egy kész kinevezési listát hozott le Bukarestből. Ugyancsak tudomást szerzett a küldöttség arról is, hogy a kormány két tagja exponálta magát az utóbbi napokban olyan sokat szerepelt zálogház-tulajdonos érdekében és hogy ez az illető szintén a kinevezettek között van.

Chirculescu miniszter 5 óra után fogadta a delegációt. Közölte, hogy a kamarai választások nem az ő hatáskörébe tartoznak, hanem Tan-

Ezzel szemben azonban mások azt állítják, hogy Nero a smaragdját csak azért illesztette szeméhez a cirkuszi játékoknál, mert ezzel politikai hovátartozandóságát akarta igazolni. Tudniillik Nero az úgynevezett „zöldek pártját” hoz tartozott, akik a cirkuszi előadásokon zöld ruhában jelentek meg s az arénát zöld malachit porral hintették be. E két egymással ellentétes feltevés közül valószínűleg az a harmadik igaz, hogy Nero a csiszolt smaragdkövet csak azért használta, hogy gyöngye szemét a vakító fénysugarak ellen megvédje, miután a nap sugarai erősen sütöttek le az arénára. Ez annál is inkább valószínű, mert ma már tudjuk, hogy a színes, főleg pedig a zöld üvegnek nem nagyító, hanem fénytompító hatása van.

cred Constantinescu kereskedelmi és ipariügyi és Tatarescu kisebbségi miniszter hatáskörébe. Ő nem dönthet ebben a kérdésben, de a küldöttség adja elő panaszait, hogy a sérelmeket hétfő reggel, Bukarestbe való érkezése után, közölhesse minisztertársával. Amennyiben az illetékes miniszterek valamilyen döntést hoznának, azt hétfő délig a prefektus tudomására fogja hozni.

N. Jilescu ismertette a kérdést a miniszterrel. Rámutatott arra, hogy a kormányt rosszul informálták a helyzetről, mert az itteni kisebbségi tagok, akik lojális polgárai az államnak, egy percig sem gondoltak arra, hogy olyan kandidáló listát fognak beterjesztetni, amelyiken ne a paritás elve érvényesüljön. Az összes kereskedelmi és ipari ágazatok olyan jelölő listákat állítottak össze, amelyek a legteljesebb mértékben kielégítették az érdekelteket. Kéri a minisztert, interveniáljon, hogy a kormány álljon el a kinevezésektől, hogy a közmegegyezéssel kandidáltak kerülhessenek be abba a pozícióba, melyet a közbizalom jelölt ki számukra.

Schwartz Jakob kifejtette, hogy a többségi listából a kinevezés folytán éppen azok az emberek maradtak ki, akikkel a kisebbségi tagok évtizedeken át együtt működtek és ezek helyébe a kormány olyanokat akar kinevezni, akik bizonytalanná teszik az együttműködés lehetőségét.

Tuffli Richard Sfatul elnök rámutatott arra, hogy a gazdasági érdekközösségek a választásokat mentesíteni akarták a politikától, mert az volt a főtörekvés, hogy a kamara élére olyan emberek kerüljenek, akik arra a legalkalmasabbak.

A zálogházas nélkül nem lehet...

Chirculescu miniszter ezután arra kérte a küldöttséget, állítson össze egy olyan többségi listát, amely hozzávetőlegesen megfelel egy kormány, mint a küldöttség intenciójának, mert úgy tudja, hogy a kormány semmi esetre sem fog a kijelöléstől eltérni. Felszólította a küldöttséget, nevezze meg névszerint azokat, akikkel nem kíván együttműködni. A küldöttség tagjai erre kifejezetten megmondták a miniszternek, hogy a zálogház-tulajdonossal nem akarnak együttműködni, mert eddigi szereplésével annyira kompromittálta magát, hogy még a többségek közül is azok, akik adnak valamit a morálra, — nem skarnak vele együttműködni.

Mazuchi kereskedelmi inspektor újból közölte a küldöttséggel, hogy a zálogházast nem lehet elejteni, azonban ha azt akarják, hogy ne a banksoportha nevezék ki, állítsanak össze egy olyan listát, amelyen az illetőt a hatodik, vagyis a kiskereskedők csoportjába jelölik. A küldöttséget igen megiepte ez az indítvány, mert a törvény szerint mindenkit csak abba a kategóriába lehet jelölni, amely kategóriához tartozik. Ezután Muresan vármegyei prefektus, Mazuchi, Schwartz Jakob és Jilescuból egy szűkebb bizottság alakult, amely összeállította azt a listát, amelyet Chirculescu miniszter magával vitt Bukarestbe.

A kinevezések és jelölések mérlege

Ma délelőtt az érdekeltek feszült várakozással néztek Chirculescu miniszter beígért telefon-értesítésére. A vármegyei házában egész délelőtt izgatottan lesték a telefonapparátust, — de

hiába. Miután lasz, Muresan legesen össze egyidejűleg meg, amely egyezségek, a dig létrehozta bináltakat és tudta, hogy a s milyen arán óra előtt néh törvényszéki e prefektus és vatalos listájá rint a követke

I. csoport: Torda. II. csoport: Pascu Valér és Emil. IV. csoport: és Iliescu z Somlea Mihály N. Jilescu és Laurenti Juo Anton. IX. csoport: Anton. XI. csoport: XII. csoport:

A fenmar nagy részét a szerütleneket rint ugyanis csak annyi jelölő kategóra nagrészen a jel tagot az illető bályszerü és el sen megállapítá osztálynál, min megválasztottak kezöket:

I. csoport: Biró Andor. II. csoport: tyén Dávid és manovici Gligo

Választásra Dezső, Szele M port: Schwartz után ezek a kat laszthatnak, a je lem fog lefolyn

Az ipari szal tekinthető: VII. csoport: I és Wertheimer M és Hevesi József dor. Választásra rül, amelyben h jelölőlistán Bla Szántó Miklós, Molnár Jakob, Miklós, Schwartz

A választaso zajlani. Tényleg IX. kategóriák góriáknál részin dül jelölés foly hetők a tagok.

Mint fentebb két óra előtt ny táját. Ekkor ös jelölő listákkal, azok a listák, figyelembe vehe tint, hogy a VI hivatalosan kin szabályszerű jel hely vár betölt két óra, vagyis bitott jelölési kritikus volt, m esetleg meg kell kategóriának a után elhatározta Ehhez azonban tünk attól, hogy rint közjegyzöve lasztó aláírására elnök előszobájá riálóg egyetlen y közök nem jötte szabálytalanságt történt a fenma Stoica László dé

hiába. Miután a déli órában sem érkezett válsz, Muresan prefektus és Mazuchi inspektor véglegesen összeállították a többségi listát. Ezzel egyidejűleg valóságos jelölési lavina indult meg, amely alatt felborultak mindazok az egyezségek, amelyeket ebben a kérdésben eddig létrehozottak. Adtak be teljes listákat, kombináltak és egyes jelöléseket, mert senki sem tudta, hogy a kinevezések melyik kategóriánál s milyen arányban fognak megtörténni. Két óra előtt néhány perccel Petrescu Leonidas törvényszéki elnökhöz érkezett Muresan megyei prefektus és Mazuchi inspektor a kormány hivatalos listájával. Ezen a listán kategóriák szerint a következők vannak véglegesen kinevezve:

I. csoport: Jonescu Mihály és Petricas Torda. II. csoport: Vlád Juon, Décsy Aurél, Pascu Valér és Pop Petru. III. csoport: Blaga Emil. IV. csoport: Comsa Jonel, Paculea Alex és Ilescu zálogháztulajdonos. V. csoport: Somlea Mihály. VI. csoport: Boer Alexandru, N. Jilescu és Beldian Olivér Dés. VII. csoport: Laurenti Juon Beszterca. VIII. csoport: Pop Anton. IX. csoport: —. X. csoport: Moldovan Anton. XI. csoport: dr. Bornemisza Sebastian. XII. csoport: Potora Anastasiu és Pop Joachim.

A fennmaradt helyekre beadott jelölések nagy részét a törvényszéki elnök, mint szabályszerűtlenséget megsemmisítette. A törvény szerint ugyanis egy listán, egy kategória részére csak annyi jelölt állítható, ahány tagot az illető kategória választ, viszont a beadott listák nagyrészt a jelöltek száma nagyobb, mint ahány tagot az illető kategória választani fog. A szabályszerű és elfogadott listák szerint véglegesen megállapítható, hogy a kereskedelmi szakosztálynál, mint ellenjelöltek nélkül lévőket, megválasztottaknak fogják deklarálni a következőket:

I. csoport: Bergner Dezső, Horosz Ignác és Biró Andor. III. csoport: Pop Sever, Sebestyén Dávid és Tischler Mór. VI. csoport: Romanovici Gligor és Stoica László (Dej).

Választásra kerülnek: II. csoport: Gyárfás Dezső, Szele Márton és Léb Miksa. IV. csoport: Schwartz Jakab és Ferenzi Gyula. Miután ezek a kategóriák csak egy-egy tagot választhatnak, a jelöltek között igen éles küzdelem fog lefolyni.

Az ipari szakosztálynál megválasztottaknak tekinthető: VII. csoport: dr. Farkas Mózes, VIII. csoport: Lázár Simon, dr. Gherman L. és Wertheimer Miksa, X. csoport: J. F. Negrutiu és Hevesi József. XII. csoport: Kisfaludy Sándor. Választásra itt csak a IX. kategória kerül, amelyben három jelölés történt. Az egyik jelölőlistán Blaga R., Schwartz Márton és Szántó Miklós, a másodikon Lengyel Juon és Molnár Jakab, a harmadikon ugyancsak Szántó Miklós, Schwartz Márton és Horvát P. vannak.

A választások tehát ezek szerint fognak lezajlani. Tényleges választások csak II., IV. és IX. kategóriákban lesznek, míg a többi kategóriáknál részint kinevezés, részint pedig egyedüli jelölés folytán megválasztottaknak tekinthetők a tagok.

Egy kis szépséghiba

Mint fentebb is említettük, néhány perccel két óra előtt nyújtották be a kinevezettek listáját. Ekkor összehasonlították ezt a listát a jelölő listákkal, hogy megállapítsák, melyek azok a listák, amelyek mint szabályszerűek figyelembe vehetők. Az összehasonlításon kívül, hogy a VI. kategória nem teljes, mert a hivatalosan kinevezettek kivül csak egy szabályszerű jelölés van, holott két tagsági hely vár betöltésre. Időközben már elmúlt két óra, vagyis a már egy órával meghosszabbított jelölési határidő is eltelt. A helyzet kritikus volt, mert elégtelen kandidálás miatt esetleg meg kellett volna semmisíteni ennek a kategóriának a jelölését, de rövid tanácskozás után elhatározták, hogy a jelölést kiegészítik. Ehhez azonban — még akkor is, ha eltekintünk attól, hogy az aláírásokat jogszokás szerint közjegyzővel kell hitelesíteni, — öt választó aláírására van szükség. A törvényszéki elnök előszobájában azonban abból a kategóriából egyetlen választó sem volt, de a tanácskozók nem jöttek zavarba. Elvégre egy kis szabálytalanságtól el lehet tekinteni és megtörtént a fennmaradt egy helyre is a jelölés Stoica László dési kiskereskedő személyében.

November első vasárnapján lesznek az új választások Csehszlovákiában

A régi parlament még csak két hétig marad együtt

Prága, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától. Megbízható forrásból jövő értesülések szerint a csehszlovák törvényhozás mindkét házát szeptember tizenhatodikára összehívják. Komoly verziók szerint azonban ez az ülés csak mindössze két hétre fog terjedni, mely alatt a választói jog reformjáról, az állami tisztviselőkről szóló javaslatot fogják tárgyalni, míg az

új adótörvényjavaslat tárgyalását az új parlament fogja már tárgyalni.

Egyes kormánylapok híradása szerint az új parlamenti választásokat november első vasárnapján fogják megejteni. Abban egyik párt sem kételkedik, hogy az új választásokat még ebben az évben teljes bizonyossággal megejtsék.

A franciákat újabb vereség érte Szíriában

(Bagdad, szept. 7. A „Daily Telegraph“-nak jelentik Bagdadból, hogy Sueida elesett. A druzok, hir szerint, Damaszkuszt is fenyegetik. A Damaszkusz elestéről szóló hírek, amelyeket a lapok már napok óta közölnek, nem felelnek meg a valóságnak. A Sueida felszabadítására kiküldött francia csapatokat felkoncolták. Szíria francia parancsnoka táviratilag kért erősítést Párisból. A francia flotta már tegnap

megjelent Beyruth előtt. A francia vezérkar, amely eddig nem fejtett ki nagyobb tevékenységet a druz betörések elhárítására, az utóbbi napok eseményeinek hatása alatt egy komoly ellenoffenzíva gondolatával foglalkozik. Szakértők szerint a druzokat, akik összesen alig tesznek ki többet néhány ezer embernél, egy erősebb támadás teljesen leszereli.

A tudomány a legnagyobb forradalmár

Caillaux szerint a tudomány fogja megváltani a világot

(Páris, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Caillaux pénzügyminiszter egy holland lap párisi tudósítója előtt rendkívül érdekes nyilatkozatot tett, melyben többek közt a következőket mondotta:

— Európa egyesülésének és gazdasági felépítésének kérdése lényegileg a tudomány kérdése. A tudomány a legnagyobb és legerősebb forradalmár, sokkal erősebb, mint a háború és a bolszevizmus. Nézzé csak, — mondotta Caillaux — három évvel ezelőtt Németország még éhezett a szénre, ma pedig, mint egy vezető német gazdasági személyiség mondotta, az a veszély fenyeget, hogy megfullad saját szénében. A szén problémája a tudományt arra kényszerítette, hogy új utakat keressen.

— Semmi okunk sincs, hogy kételkedjünk a német munka újabb eredményéről szóló hírek valódiságában, melyek arról számolnak be, hogy a kölömlaját kémiai uton is elő lehet állítani. Ezzel Németország egy csapásra versenyképes lesz a többi államokkal szemben, sőt meghaladhatja ezek termelőképességét.

— A szénnek olajra való átváltoztatása nem történhetik meg máról holnapra, különösen a háború és infláció következtében elgyengült Német-

ország nem lesz elég erős ahhoz, hogy a szükséges eszközöket előteremtse. Itt látom a lehetőségét a német francia gazdasági együttműködésnek, ami szerintem sokkal fontosabb, mint mindaz ami eddig történt.

— Itt lehet majd valami egészen újat alkotni. A szükségszerűség kényszere alatt mindkét néptöke és munkája egymásra fog találni. Egyetlen lépés sem fog történni az eddigi birtokállomány megőrzésével, hanem Európa gazdasági élete meg fog változni és a magánérdekeket vissza fogják szorítani azok közé a keretek közé, amelyek ezeket megilletik. Ez a szükségszerű demokrácia azután nagyot fog alkotni az emberiség jóléte érdekében.

Caillaux ezután kifejtette, hogy a francia-német együttműködésnek egyik előfeltétele a reparációs probléma keresztülvitele. Erre azért van szükség, mert a franciák bizonyos kiadásokat nem tudnak másként fedezni, mint a reparációk segítségével.

Caillaux nyilatkozatát így fejezte be:

— Hígyjék el nekem, hogy egy gazdag hitelező hosszabb ideig tud várni és könnyebben tud koncessziókat tenni, mint a szegény adós, akinek körmére égett a dolog.

A zsidó nők a romániai nőegyletek országos kongresszusán

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megemlékeztünk arról, hogy Cantacuzino hercegnő a napokban megleghangos felhívást bocsátott ki a nőegyletekhez, amelyben felhívja a román asszonyokat, hogy igyekezzenek elhárítani azokat a félreértéseket, amelyek köztük és a népkisebbségek asszonyai között fennállanak.

„Mint a nemzetközi nőtanács alelnöknője — írja a hercegnő — és éppen úgy a saját nevemben, mint a román nők nemzeti tanácsának nevében, Botez Calypso elnöknőnk és az egész választmány hozzájárulásával és teljes egyetértésével azt a megleghangos felhívást intézem a népkisebbségek nőegyleteire, hogy velünk együtt ez évi október végén összegyűlekezzenek s minket teljes mértékben fölvilágosítsanak azokról az elégedetlenségeikről, melyek a gyermekek és nők védelmére vonatkoznak s a nevelési és iskolaügyi kérdéseket illetik. Gyülekezzenek össze avégett, hogy mi, mint anyák, melyri szeretettel megtaláljuk azt a lehető utat, mely minket az igazi közeledéshez vezet.“

Ez a felhívás az Erdélyben működő keresztény kisebbségi nőegyletek vezetőségét arra indította, hogy egy közös képviselőben szervezkedve, az október elsejére kitzított nőegyleti kongresszuson együttesen adják elő sérelmeiket. A keresztény nő-misszió csütörtökön délután a plébánián levő helyiségébe invitálta az összes nőegyleti vezetőségeket, így az izraelita nőegyletet is, amely elnöknője és még két tekintélyes funkcionárusa utján fogja magát képviseltetni.

Dr. Fischer Tivadarné, a nőegylet elnöknője a zsidó nők állásfoglalásáról ezeket volt szíves kijelenteni:

— A Kolozsvári Izraelita Nőegylet szombat este tartott rendkívüli ülésén foglalkozott Cantacuzino hercegnőnek a kisebbségi nőegyletekhez intézett felhívásával. Az egylet örömmel vette tudomásul a nemesszívű kezdeményezést és a maga részéről egy háromtagú permanens bizottságot küldött ki a teendők előkészítésére. A bizottság tagjaiul Neuberger Zsigmondné, dr. Eisler Mátvás főrabbit és engem delegáltak. Hivatásunk elsősorban a teendők előkészítése. Erintkezésbe lépünk a helybeli többi kisebbségi nőegyletekkel és a közös működés fölvetelére kapcsolatot fogunk keresni a többi erdélyi zsidó nőeglyettel. Ezen az ülésen az összes felszólalók annak a kívánságuknak adtak kifejezést, hogy az összehívandó kongresszus már alapvető jellegénél fogva is Erdélyben tartassék meg és pedig Kolozsvárt, amely erre egy központi fekvésénél, mint nemzetiségi elosztásánál fogva is a legalkalmasabb.

A zsidó közjótékonyági egyesületek feltételül sérelmezni fognak sok olyan közoktatásügyi intézkedést, amik belevágnak a zsidó tömegek egzisztenciájába és érzésvilágába. De a jótékonyági működés körül is sok felpanaszolni való akad. Az engedélyek megszerzése és a gyűjtési akciók lefolytatásának minden hatósági eljárása olyan nehézkes, hogy azon föltétlenül könnyíteni kell és pedig magának a jótékonyági ügynek az érdekében.

A kongresszust értesülésünk szerint valószínűleg Kolozsvárt tartják meg október elsején.

A szegedi klinika egyik örültje megölte az ugyanott ápolott zsidó elmebeteget

(Cluj-Kolozsvár, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szegedi egyetem klinikájának elmeosztályán szokatlan körülmények között lefolyt borzalmas következményű esemény történt pénteken a kora hajnali órákban. Az egyik elmebeteg megfojtotta társát és mire az ápolók észrevették, az áldozat már halott volt. A gyilkosság a következőképpen történt:

Körülbelül másfél évvel ezelőtt szállították be a szegedi klinika elmeosztályára Ács Sándor negyvenöt éves makói hagymakereskedőt, akin a téboly tünetei mutatkoztak. A klinika megfigyelőosztályán helyezték el, amely az épület földszintjén van és ahová az orvosok, és betegek kivül senki sem teheti be a lábát.

Ács Sándor rögeszméje az volt, hogy ő korlátlan hatalmu király, aki alattvalói között zsidót nem tűr meg. Kezelőorvosai azt állapították meg róla, hogy rögeszméje összefüggésben van korábbi szereplésével. Ács Sándor ugyanis a makói ébredő-mozgalomban annak idején aktív szerepet játszott. A klinikán többször tartott antiszemita beszédet, amelyek a betegosztály huszszentendős fiatal betege, Singer László ellen irányultak, akibe Ács Sándor mindig belekö-

tött és kijelentette, hogy zsidót nem tűr, pusztuljon a klinikáról. A szerencsétlenség estéjén Ács Sándor ismét antiszemita beszédet tartott Singer László ellen, a betegek ennek hatása alatt annyira fölzúgáltak, hogy hangos ordítással a fiatalembernek rohantak. Csak az ápolók közbelépésének köszönhető, hogy akkor nem történt különösebb baj.

Éjszakára a betegek lecsillapítása érdekében a közös kórterem mellett lévő külön szobában helyezték el Singer Lászlót. Amikor az ápolók és orvosok aludni tértek, Ács Sándor meztelenül kilopódzott a kórteremből, besurrant Singer László szobájába, az alvó fiatalember nyakára köré egy törülközőt csavart és azzal megfojtotta. Azután a vaságy szélébe addig ütötte a halott fejét, amíg az arca a felismerhetlenségig roncsolódott össze. Amikor a szobából kisorsrant, az egyik ápoló észrevette, felelősségre vonta, mire Ács nagyhangon kijelentette:

— Megöltem birodalmam egyetlen zsidó alattvalóját.

A szegedi törvényszék vizsgálóbírája megkezdte a vizsgálatot, de még nem állapították meg, hogy terhel-e valakit felelősség.

Egy francia újságíró meglátogatta a marokkói ellenség főhadiszállását

(Páris, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Matin“ most aratja második nagy sikerét a marokkói hadjárat megindulása óta. Az első nagy siker az volt, hogy pontozatról pontozatra megjelentek a „Matin“ hasábjain Abd el Krim békefeltételei, mielőtt azok megérkeztek volna a francia kormányhoz és így Painlevé is csak a „Matin“ útján értesült arról, milyen feltételek mellett kötne vele békét a rifkabilok vezére. Most pedig megtörtént az, ami háboru esetén ritkán szokott megtörténni: a „Matin“ kiküldött tudósítója megjelent az ellenséges táborban, Abd el Krim főhadiszállásán és ha nem is beszélt a rifkabilok fejedelmével, hosszabb beszélgetést folytatott Abd el Krim titkárával és Abd el Krim öccsével...

A rifkabilokat — franciák képezték ki

Roger-Mathieu saját felelősségére indult utnak a francia frontról Abd el Krim felé, abban bizva, hogy a „Matin“ újságírói igazolványa megóvja minden kellemetlenségtől és elvezeti a célhoz. Ez a feltevése helyesnek bizonyult, mert újságírói igazolványait több ízben megvizsgálták, de az eredmény mindig az volt, hogy a francia újságírókat tovább kalauzolták egészen Tazrutig, ahol most Abd el Krim vezéri sátra áll. A „vezéri sátor“ ezáltal nem parabola, mert Abd el Krim valóban sátor alatt lakik. Tazrutban még egyszer és még gondosabban megvizsgálták, vajjon hitelesek-e Roger-Mathieu igazolványai, vagy sem. Az ilyen vizsgálatok egyébként simán játszódtak le, mert minden őrzőben akadnak olyan rifkabilok, akik folyékonyan beszélnek franciául és tudtak francia iratokkal banni.

Roger-Mathieu sorai közül azután kitűnik az, hogy a rifkabil csapatokat nem a németek és nem az oroszok képezték ki, amint néhány párisi lap próbálta elhitetni, hanem a rifkabilok katonai kiképzését és a tisztai anyag szállítását a marokkói felkelők számára maguk a franciák végezték el, még pedig az európai háborúk alatt, amikor a francia hadvezetőség egyre több színes csapattal támasztotta alá a frontot.

Dejeuneren a felkelőknel

Roger-Mathieu tehát egész otthonosan kezdte magát érezni a rifkabilok között és a rifkabilok számára sem volt probléma az, hogyan szokás banni a fronton egy újságíróval. Az egyik állomáson három-négy napig várakoztatták a „Matin“ munkatársát és azután tudatták vele, hogy — Őfelsége kihallgatást engedélyezett számára. Ettől fogva már a szultán vendége gyanánt kezelték a francia újságírókat és igen kedvesen beszélgettek vele.

Tazrut sajtóságas város Roger-Mathieu leírása szerint. Kevés a víz, egymástól nagy távolságban vannak a kutak és minden kut köré épült egy csoport ház. Az egyes házcsoportok néha igen messze esnek egymástól. A megérkezés után dejeuner várta a francia újságírókat, majd elvezették egy nagy sátorba, ahol gépfegyverek voltak felrakva tisztítás és javítás végett. A sátorban élénk munka folyt és Roger-Mathieu csupa francia szót hallott várakozás közben. Ugyátszik, a finomabb technikai kifejezések még nem alakultak ki a

berber nyelven és így a marokkói felkelők franciául beszélgettek egymással, mialatt a gépfegyverekkel manipuláltak. Roger-Mathieu nem jegyzi föl, milyen érzést váltott ki belőle a háborúnak és a francia kulturának ez a nagy eredménye: egyszerű marokkói emberek, akik igen jól végzik el a gépfegyverek körül szükséges komplikált és finom technikai munkát.

Most azután Ben Hadj Hatmi elé került a francia újságíró. Ben Hadj Hatmi ezt a hivatalos címet viseli: „Őfelsége első titkára“. De a titkár tolmács útján közölte mondanivalóját a francia újságíróval, talán csak azért, hogy jobban megmondhassa minden egyes szavát.

A sok költség és a sok hét után végre eljutottak a marokkói delegátusok odáig, hogy kaptak egy üzenetet. Az üzenet így hangzott:

A marokkói kérdés kizárólagosan Liautey tábornagra tartozik, amit Liautey tábornagy tesz, az jól van tőve és Páris nem foglalkozhatik a marokkói kérdés részleteivel.

„Nincs szükségünk idegenekre!“

— Mi tudjuk kormányozni magunkat és nincsen szükségünk idegenekre azért, hogy rend és munka legyen nálunk — mondotta most Ben Hadj Hatmi. Franciaországának és Spanyolországának nagy a hadserege, sok a municiója, nagyszerű a tüzésége, mi pedig utolsó szál emberig fogunk harcolni a függetlenségért: és velünk van az isten... Amellett pedig hadsereget is tudunk organizálni — tette hozzá mosolyogva Ben Hadj Hatmi, aki ismételtelen hangsúlyozta, milyen koncilianus lesz minden ponton Abd el Krim, aki nemrég még a rif-vidék bányáinak gazdasági kihasználását is kész lett volna biztosítani a franciák számára, csak éppen van egy olyan kérdés, amely nem lehet alku tárgya: és ez a kérdés a rif-vidék függetlensége.

— Számunkra Muley Hafid marokkói szultán csak egy nulla, — mondotta a francia kormány marokkói exponenséről Abd el Krim titkára és nyilván a nullába beleértette a franciákat is. Csak egy udvarias keleti ember nem mondja ki ezt nyíltan, ha éppen egy francia vendég ül vele szemben.

Roger-Mathieu most hivatkozott az Abd el Krim által engedélyezett audienciára, és szeretett volna beszélni — Őfelségével, de azt a választ kapta, hogy időközben Őfelsége kiment a tűzvonalba és oda nem küldhetik utána a francia újságírókat, életének veszélyeztetése nélkül. Ugy látszik azonban, hogy Abd el Krim a főhadiszálláson volt a „Matin“ munkatársának megérkezésénél, csak időközben meg gondolta magát és nem akarta szavát lekötöni a békefeltételek kérdésében.

Zsák
Ponyva

Mindennemű célokra
legelőnyösebben beszerezhető

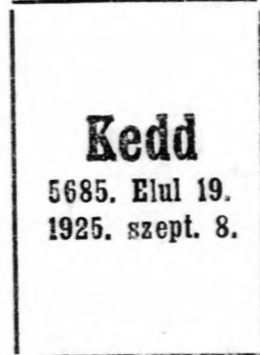
Albala Izsó
Timisoara

Piata Traian No 10

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszka János és dr. Marics Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 480 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

— Kutak helyett tárnákon keresztül fogják ezentúl felszínre hozni a petróleumot. Berlinből jelentik: Nürnbergben most áll össze a német vegyészek kongresszusa, még pedig lila zászló alatt: és a lila zászlón egy sajátos szimbólum van. A lila szín az első kátrányfesték, amelyet megtalált a vegyészet tudmánya és a sajátos ábra a lila zászlón az a benzolformula, amelylyel Kekule professor megmagyarázta a szénhidrát atomjainak felépítését. A kongresszus legérdekesebb pontja Schöndorf professor előadása volt, amelyben beszámolt azokról az eredményekről, amelyeket Hannoverben értek el a petróleumbányászat terén. Eszerint a petróleum, amely ezelőtt kizárólag a kutakon, tehát furt nyílásokon keresztül kerülhetett csak a föld felszínére és ezáltal a petróleumnak több mint háromnegyede kárba veszett, ezuttal tárnák feltárása útján fog napvilágra jutni. Az első kísérletek ebben az irányban teljes eredményre vezettek és az első petróleumtárna, amely 762 méter mélyre vezet, már most 400.000 kiló kőolajat termel. A kongresszus javaslatot fog tenni az összes petróleumtermelő államoknak, hogy a jövőben ilyen módon bányásszák ki a kőolajat. A tárnákat ugyanis sokkal jobban ki lehet használni, mint a kutakat és már az első tárna is több olajat termel, mint az egész Elzász.

— Két aradi lapvállalat harca. Az erdélyi kisebbségi sajtó munkásai öt éven keresztül minden erejüket megfeszítve küzdöttek azért, hogy a sajtóból minden olyan disszonáns hang kirekesztessék, amely a józilis, az újságírói hivatásba fektetett hit ellen vétet. És öt esztendeje nem is fordult elő, hogy a gyermekeikből kinőtt, nívóra lendült erdélyi sajtóban az utcsilés hangja megcsendült volna. Annál szomorubb, hogy az Aradon megjelenő „Aradi Közlöny“ és „Erdélyi Hírlap“ hasábjain — a két lap egy-egy munkatársa között felmerült konfliktus miatt — olyan sértő, személyeskedő polemia fejlődött ki, melynek hangjával, tendenciájával és érveivel semmiesetre sem érhetünk egyet s melyet nemcsak mélyen fájjalunk, hanem elítélnünk is kell. Az újságírói lelkiismeret nem is tudott megalkudni ezzel a harcmodorral és mint Aradról jelentik: Károly Sándor, az „Aradi Közlöny“ felelős szerkesztője lemondott állásáról, mert nem akarta vállalni lapjának rája diktált harcmodorát. Az „Erdélyi és Bánági Újságíró-Szervezet“ vezetősége pedig elhatározta, hogy a konfliktusban szereplő újságírók ellen szigorú vizsgálatot folytat le, hogy egyszerűs mindenkorra elvágja még a lehetőségét is annak, hogy az erdélyi sajtóban hasonló jelenségek felüthessék fejüket és veszélyeztessék azt a presztizst, melyet az erdélyi újságírói kar verejtékes küzdelmek árán vívott ki magának.

— Letartóztatták Orbán András bűntársait. Jelentette már az Uj Kelet, hogy Orbán Andrást, a CFR gyorsáruraktárának tolvaját a kolozsvári rendőrség letartóztatta és kihallgatása után átadta az ügyészségnek. Az ügy ezzel lezárultnak látszott. A mai napon azonban az ügyben szenzációs fordulat állott be, amely a nyomozás eddigi irányát teljesen megváltoztatta. Az ügy újrafelvételét Orbánnak mai vallomása okozta. Bevallotta ugyanis azt, hogy a vasuti gyorsáruraktár fosztogatásában nemcsak ő és két társa bűnös, hanem még hat cinkostárs, akik a lopásokban segédkezet nyújtottak neki. Vallomása alapján a rendőrség letartóztatta Petruska Ferenc, Nagyos János, Turós Jenő, Ferencz Sándor és Burdescu János CFR munkásokat, akik a későbbben megszervezett tolvaj-

banda tag
tanáig kö
Rendszeri
fosztogatt
mann-, S
ipar itten
vallomása
megtartot
vásznat és
akik telje
mertek. A

— A
A hitese
kongressz
kongressz
miniszter
meg a m
az alkalm
munkavisz
Trancu-J
ságáról ta
párti álla
mert besz
kollektiv
vall — ha
sok, falva
további ré
szükségese
beszédének
Rámutatot
rális korma
kutátja, ho
töke inter
Rámutatott
mára csak
éppen ezér
Éppen ezér
csakis kolle

— Sor
a Newyor
Somogyi
negyvenves
lomból mint
a Newyorki
utáig tarto
banketten n
Dumitriu p
zsef, a Zsi
szaktársain
kereskedői k
Erdély és B
zölték a jub
köszöntöttük
Sfatul elnöke
Dumitriu pé
marai alelnö
Szövetség el
Roscu Valer
mondottak ü
kal köszönt

— A
latai. A
tait folyó
ják meg a
javító vizsg
veszi kezdé
geiben, déle
dija 150 lei

— Rafa
hegységbe
lentések sze
hegység egy
Santa Maria
jét. Ezt a
név alatt is
a híres Ra
nője, Delic
ségbe, ahov

— A
felfegyver
lakosságot
tok ismételt
között felm
ideiglenesen
sára ugyanis
pélyes form
mánya a lege
tenni, hogy
ben megakad
kormányt, ho
legjobb akara
ket lehetetlen

Anton
P. Mih. Vi

banda tagjai lettek. Orbán elmondotta, hogy mostanáig körülbelül nyolcvan lopást követtek el Rendszerint ismert kolozsvári cégek küldeményeit fosztogatták ki. Így többiben lopták meg a Neumann-, Sámson-, Bergner-cégek és az Aradi Textilipar itteni lerakatának küldeményeit. Büntérsai vallomásaikkal megerősítették Orbán vallomását s a megtartott házkutatások alkalmával rengeteg bört, vásznat és ruhaneműt találtak a vádlottak lakásain, akik teljes megbánást mutattak és mindent beismertek. A cégek kára meghaladja a kétmillió lejt.

A könyvelői testület kongresszusa.
A hités és szakértő könyvelők testületének második kongresszusa vasárnap délelőtt vette kezdetét. A kongresszuson megjelent Chirculescu munkaügyi miniszter is, aki nagy beszéd keretében védelemezte meg a munkaügyi törvényjavaslatot, mely szerinte az alkalmazottaknak biztosabb megélhetést és jobb munkaviszonyokat akart teremteni. Chirculescu után Trancu-Jasi, volt miniszter a könyvvezetés fontosságáról tartott előadást. Joanitescu, volt nemzeti párti államtitkár beszéde nagy feltűnést keltett, mert beszédében az egyéni munkával szemben a *kollektív munka fontosságára* mutatott rá. Erre vall — hangsúlyozta — városokban a szindikátusok, falvakban a szövetkezetek fejlődése. Beszéde további részében a könyvelői kamarák felállításának szükségességére mutatott rá. Legszenzációsabb része beszédének azonban s töké szerepéről szólt volt. Rámutatott arra a hiábavalóságra, mellyel a liberális kormány az országban levő tőkék származását kutatja, holott Marx óta tudvalevő, hogy bár a tüke internacionális, nem követ hazafiatalan célokat. Rámutatott végre arra, hogy az alkalmazottak számára csak hátrányos lehet az egyéni szerződés, éppen ezért kollektív szerződésekre kell törekedni. Eppen ezért arra kérte a magánisztitviselőket, hogy csakis kollektív szerződések mellett szerződjenek le.

Somogyi Miksa kereskedői jubileuma a Newyorkban. Szombat este ünnepelte meg Somogyi Miksa a Sfatul Negustoresc alelnöke negyvenéves kereskedői jubileumát. Ebből az alkalomból mintegy 120 terítéses bankettet rendeztek a Newyorkban kereskedő társai, amely késő éjjel-utánig tartott mindvégig emelkedett hangulatban. A banketten megjelentek Negrutiu kamarai elnök, Dumitriu pénzügyi adminisztrátor, dr. Fischer József, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, valamint szaktársain kívül még számosan. Marosvásárhely kereskedői kiküldöttel képviseltették magukat, míg Erdély és Bánát többi városaiból táviratban üdvözölték a jubiléumát. A megjelentek meleg hangon köszöntötték Somogyi Miksát. Tuffly Richard a Sfatul elnöke, Negrutiu az iparkamara elnöke, Dumitriu pénzügyi adminisztrátor, Pop Saver kamarai alelnök, dr. Fischer József a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, G. Romanoviciu, Biró Andor, Roscu Valer, Schwartz Jakab és még többen mondtak üdvözlő beszédet, melyet meleg szavakkal köszönt meg a jubiláló.

A „Tarbut“ leányiskola javító-vizsgálatai. A „Tarbut“ leányiskola javító-vizsgálatait folyó hó 11-én, 14-én, 15-én és 16-án tartják meg a „Regina Maria“ leányintézetben. A javító-vizsgálatra való jelentkezés folyó hó 9-én veszi kezdetét a „Tarbut“ igazgatósági helyiségeiben, délelőtt 9—12 óráig. A javító-vizsgálat díja 150 lej.

Rafael egyik Madonna-képe az Ural-hegységben. Bécsből jelentik: Moszkvai jelentések szerint egy orosz professzor az Ural-hegység egy kis helységében megtalálta Rafael Santa Maria del Popolo című képének eredetijét. Ezt a képet később Madonna de Loretto név alatt ismerték. Valószínűnek tartják, hogy a híres Rafael festményt I. Miklós cár barátja, Delidova vitte magával az Ural-hegységbe, ahova őt a cár hűtlensége miatt száműzte.

A bolgár bandák betörései miatt felfegyverezték a jugoszláv határmenti lakosságot. Belgrádból jelentik: A bolgár csapatok ismételt betöréseiből Jugoszlávia és Bulgária között felmerült konfliktus egyelőre, ambar csak ideiglenesen elsimult. A kormány újabb tiltakozására ugyanis tegnap Kalfov külügyminiszter ünnepélyes formában kijelentette, hogy a bolgár kormány a legerélyesebb intézkedéseket fogja megtenni, hogy a komité csapatainak betörését a jövőben megakadályozza. Kalfov biztosította a jugoszláv kormányt, hogy a bolgár kormány már eddig is a legjobb akarattal arra törekedett, hogy a betöréseket lehetetlenné tegye. Ebből a célból kicserélte a

ENGRÖSS

legnagyobb szőrmeáruház az országban Clujon van.

A „Casa de Lipsca“ cluji lerakata valósággal szenzációs. A világ összes szőrmei pazar választékban vannak az áruházban kiállítva. A cég, melynek London, Paris, Wien, Leipzig, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai, a legszebb szőrme valóságos halmazait állította ki a

Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt (Szabó J. palota)

emeleti helyiségeiben és a napokban megnyíló áruház szenzációja lesz a cluji kereskedelmi életnek.

határmenti tisztviselőket és szigorú utasítást adott ki, hogy senkit szabályszerű utlevél nélkül a határon átlépni ne engedjenek. A jugoszláv kormány egyelőre megelégedett ezzel a kieléntéssel és be fogja várni, hogy a bolgár kormány jóvendő intézkedései megfeleljenek ezeknek az ígéreteknek. Egyelőre semmiféle represszáliakkal nem él a kormány, kivéve a határ megerősítését, amit már előbb elhatároztak. A határon megerősítik az őrséget és a lakosságot felfegyverzik, hogy a bolgár csapatok újabb betörése esetén védekezhessenek. Ha azonban a bolgár csapatok betörése a bolgár kormány határozott ígérétei után is megismétlődik, a jugoszláv kormány el van határozva a legerélyesebb eszközök alkalmazására.

Váltsa meg

újévi üdvözlését,
mert E-cs Jiszrael földjét váltja meg. Az Uj Kelet közli a Keren Kájemet javára megváltott újévi üdvözléseket.

Eljegyzés. Moskovics Sárkát Nagybereznáról eljegyezte Steiger Ignác szesznagykereskedő Nagyberczana.

A Czur Salom iroda Arad, Bul. Reg. Maria 18. felhívja az összes „A“ jegyzőket, hogy a dunamonkénti 1 fontos részleteket és az összes „B“ jegyzőket, hogy a dunamonkénti 2 1/2 fontos részleteket kizárólag a Marmorosch Blank & Co. Bankház aradi fiókjánál vezetett Czur Salom folyószámlára folyó hó 10-ig okvetlenül fizessék be.

Bezárták a székelyudvarhelyi magyar óvodát. Székelyudvarhelyről jelentik: Az itteni romai katolikus óvoda helyiségeit ma váratlanul lepecsételték, a megkezdett beiratkozást pedig betiltották. A lepecsételést, Florlich Ottó igazgató tiltakozása ellenére, hajtották végre. Az óvoda bezárása súlyos konsternációt keltett a város magyar köreiben.

Óriási tűzvész a konstanza kikötőben. Constanzából jelentik: Ma délután négy órakor a konstanza kikötőben óriási tűzvész keletkezett. Közvetlenül a rakodó közelében kigyuladt két négyemeletes palota. A tűzoltók az „Imperator Traian“ és a „Romania“ gőzösökről próbálták lokalizálni a tüzet, ez azonban a dühögő szélvész miatt nem sikerült. A tűz fenyegeti a rakházakat is.

Cséplőgépekhez, motorokhoz, iparvállalatokhoz mentőszekrényeket, vagy tartalékait szállítja M. Rózsa Royal-drogéria. Cluj, Fötér.

Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.

Dejen és Gherlán Birónál a legjobb női, férfi szövetek, vásznak és gyermek intézeti ruhák kaphatók.

*** Megint elcsábítottak egy fiatal embert.** Csakis Amerikából jelenthetik: Uglátszik a nemrégiben történt eset példáján felbuzdulva, egy amerikai milliomos leány egészen új szisztém szerint szerzett magának férjet. Miután egy híres színész karmái közül kikaparította imádoztját a női raffinéria ellenálthatatlan eszközeivel — elvéteti magát vele. De a férj, aki újságíró volt, is jól járt, mert egy olyan világhírű szépséget tarthatott karjai között, mint amilyen a közismert, bájos Viola Dana filmszínésznő, aki a fenti szerepében legbájosabbat adja. Játszik a „Legyen a férjem“ című legmodernebb rendezésű filmjátékban, a Szinkörben, a délután 3 és 5 órai előadásokon.

*** Pászkasütő** üzemünkhöz szakképzett művezetőt keresünk, fix fizetéssel, esetleg használati részesedéssel. Ajánlatok szeptember hó 2-ikáig nyújtandók be. Az aradi izr. hitközség előjárósága.

*** Beck kávé** nem szorul reklámra, ez 40 év óta jónak van elismerve. Csakis azt vegye, amelyen bélyegző védjegy látható.

Dr. COSMUTZA szanatóriuma
Cluj-Kolozsvár, Fellegvár.
Klimatikus gyógyhely légzőszervi betegek számára. Diétás szanatórium cukorbetegnek, vesébajosok, köszvényesek részére. Vizgyógyintézet, elektromos kezelés. Naponta hétszer étkezés, állandó orvosi felügyelet. Napi ellátás 350 lej. Orthodox konyha.

Nagy

harisnyavásár

mélyen lezállított árral.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cerna-muszlín minden színben	lei	98
Selymfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 11

Blattkegyekben és kőtitárakban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

...bányági zsidó
...Marie: Erud
...lel, negyedévre
...évre 850 lei.
...t csak a forrás

...on keresztül
...zni a petró-
...ergben most ált
...sa, még pedig
...egy sajátos
...kétrányfesték
...bánya és a saját-
...olformula, amely-
...ztafa szénhidrát
...s legérdekesebb
...a volt, amelyben
...kről, amelyeket
...bányászati terén.
...ött kizárólag a
...szűl kerülhetett
...a petróleumnak
...veszett, ezuttal
...ágra jutni. Az
...eljes eredményre
...amely 762 méter
...iló köölaját ter-
...tenni az összes
...a jövőben ilyen
...tárnákat ugyanis
...mint a kutakat
...t termel, mint

...harca. Az er-
...éven keresztül
...ttek azért, hogy
...hang kirekeszt-
...hivatásba fek-
...tendeje nem is
...kinőtt, nívóra
...g hangja meg-
...hogy az Aradon
...Erdélyi Hirlap“
...nkatársra között
...yan sértő, sze-
...lynek hangjával,
...esetre sem ért-
...élyen fájlalunk,
...írói lelkiismeret
...harcmodorra! és
...or, az „Aradi
...mondott állásáról,
...k rája diktált
...nsági Újságíró-
...tározta, hogy a
...en szigorú vizs-
...ndenkorra elvágja
...az erdélyi sajtó-
...fejüket és ve-
...lyet az erdélyi
...arán vivot hi

...András bün-
...let, hogy Orbán
...k tolvaját a ko-
...kihallgatása után
...ezzel lezártának
...ügyben szenzá-
...yomozás eddigi
...z ügy ujrafelvé-
...kozta. Bevallotta
...uraktár fosztoga-
...nős, hanem még
...segédkezet nyuj-
...rendőrség leter-
...s János, Turós
...u János CFR
...szervezett tolvaj-

Anton Rosenzweig
P. Mih. VII. (v. Sécshenyi-tér) 37-38.

Első romániai héber könyv és rituális cikkek nagykereskedése.
קניין רומניאני ספרים גראמאנדלונג אונד מליית פארבריקסיערעראגיי.
Legrégibb és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Fondat 1890. **Librarie** Alapítva 1890.
Cluj (Kolozsvár) — Saját ház

KÖZGAZDASÁG

Osztrák, magyar, jugoszláv terménypiaci jelentések

(Cluj-Kolozsvár, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyarországi terménypiac a lefolyt héten üzletlenn volt. Az utoljára kiadott vetési és termésjelentés még kedvezőbb eredményt mutat, ami a fogyasztókat, illetve a vásárlókat, akik további olcsóbbodásra számítanak, spekulációra ösztökéli. A mezőgazdák erős gondokkal küzdenek, természetfeleslegeik elhelyezése elé egyre nagyobb akadályok gördülnek, bár az utóbbi héten elsősorban csehszlovák és németországi számlára már jelentősebb kötések történtek. A termelők a vasutól tarifális kedvezményeket sürgetnek, ami a malomokat hasonló lépésre bírta, azonban ugylátszik, a vasutigazgatóság a kérésnek nem tesz eleget, mert az a szanalási program tervszerű végrehajtásában okozna zavarokat.

A legutolsó árjegyzések: Buza 76 kg. tiszavidéki 362.815; 77 kg. tiszavidéki 367.815; 78 kg. tiszavidéki 370.625; 79 kg. tiszavidéki 381.560; új rozs 260.000, új takarmányárpa 272.500, sörárpa 330.000, repce 575.000, zab 245.000, tengeri 270.000, buzakorpa 190.000 magyar korona, készáruban, készpénzben, 100 kg.-ként, Budapestről.

Bécsből jelentik: Az amerikai határidőüzletben fellépő visszaesés, az amerikai jegyzésekre még mindig oly érzékeny bécsi piacon erősen érezteti hatását, amit fokoz még a rotterdami piacra érkező orosz ajánlat, amely az amerikai ajánlatnál legalább egy hollandi forinttal

† Méhészeti kiállítás Kolozsvárt.

Vasárnap délelőtt 11 órakor nyitotta meg az Erdélyi Gazdasági Egyesület kolozsvári méhészkiallítását, melyre igen számosan jelentek meg. A megnyitó előtt a bíráló bizottság tartotta meg ülését, amelyen a kitüntetések felett határoztak. Arany kitüntetést kaptak a következők: **Méhészeti eszközök készítéséért:** Hirschfeld Károly, továbbá Hahn és Társa gép és műszaki nagykereskedése, Herceg Kálmán cég. Ugyancsak aranykitüntetést kapott az irdalmi működéséért a Minerva Rt. **Mézttermelésért aranykitüntetést kaptak a következők:** Lakatos Tivadar, az udvarhelymegyei Méhészeti Egyesület elnöke dr. László Márton Nagyiklód, kuki Zoltán Bihar, Léhely Ferenc igazgató Vista, Tifil Emil Bányabúkk, Stief Ottó Kolozsvár, Kremnicziné Fröhlich Ilona kolozsvár, Vad János Marosvásárhely, Szentpéteri György Erzsébetváros, Mihály Gyula Bonchida, Csoma Lajos Hidalmás, Fülel Lajos Szentgyörgyfalva. **Ezüstérmeket kaptak:** Méhesi János Torda, Pataki Andor Várfalva, Szilágyi Márton igazgató-tanító Kolozsvár, Váradi Mihály Dés, Mándli András Torda, Lesniczki Mihály Érkörtvélyes, Balogh Sándor Torda, Váradi Béla Kolozsvár. — **Bronzérmeket kaptak:** Dr. Boross Gyula Alsószentmihályfalva, Kicsid Géza plébános Kajántó, Szekeres István Marosludas, Vajda Zsigmond ny. alezredes Sepsiszentgyörgy, Blénesi István Csikszereda, Bartha Miklós Vajasad, Biró és Nagy, Apáti Anna, Jakab Rózsi Vajasad, ezenkívül pedig többen pénzdíjat és elismerő okleveleket kaptak. Délután az Erdélyi Méhészek Egyesülete kongresszust tartott a református kollégium dísztermében, amelyet az összesereglett méhészek zsúfolásig megtöltöttek.

† Egy textilgyár fizetésektelensége a bécsi piacon. Bécsből jelentik: Az Asriel & Co. textilgyár fizetési zavarokba került. A passzívák összege 2.195.650.000, az aktívák 421.270.000 osztrák korona. Számos magyar cég szerepel a bécsi gyár adóssai lejtromján.

† Magyar állampapírok a világpiacon. A berlini tőzsdén a 4 és félszázalékos magyar járadék 7.80, a 4 százalékos aranyjáradék 8.40, a 4 százalékos koronajáradék 0.725 márkás árfolyamokon került forgalomba. — Londonban a 7 és félszázalékos magyar népszövetségi kölcsön ára 97 százalék. — Newyorkban a magyar kölcsön ára 93 százalék.

† Bukaresti kereskedők értekezlete a kamarai választások kérdésében. Bukarestből jelentik: Tegnap a fővárosi kereskedők két helyen értekezletet tartottak az iparkamarai választásokkal kapcsolatban. A Dáciában a S. ndicatul Unite néven egyesült kereskedők, a

olcsóbb. Így tehát a bécsi piacon is lanya irányzat kerekedett felül. A kontremin még augusztus közepén fedezte magát búzában és rozsbán is s ezért búzában másfél, rozsbán fél shilling áresést jegyezhetünk fel. Az árpautlet teljesen megszűnt, a sörgyarak a pozsonyi tőzsdén vásárolták meg jó világosszínű áruikat s az ott megtartott nemzetközi Dunavásár sörárpaaukcióján az osztrák sörgyarak erősen képviseltették magukat s mint hírlík, az ott kiállított elsőrendű árpafajok tulnyomórészét a schwechati serfőzők vásárolták meg. Tengeriben ugyancsak erős az üzletlenség. Jugoten-geri augusztus-szeptember elejei elhajózásra olcsóbbodott, új tengeriben volt némi üzlet, Ap-ling határállomásra 202 dinárral. A liszt piac az olcsóbbodó árak reményében elhanyagolt, ellenben nyomasztóan érezhető a külföldi, első-sorban a budapesti márkáslisztek hiánya.

Ujvidékről jelentik: Az itteni, valamint más jugoszláv terménypiacon, új búzában alig van kínálat s igen valószínűnek látszik, hogy a malomüzemek későbbi szállításra vásárolhat-tak jelentős mennyiségeket. A piacra kerülő promptbuza szintelen, nedves, sok helyütt do-hos s az őrlési eredmény igen gyenge. Szept-tember közepére remélik az árut megszáritani, addig az export is szünetel. Száraz, jó buza ab Ujvidék 270 dinár. Élénkülő a teengeriüzlet, főleg külföldi érdeklődésre s az ár 1.90—1.92 között kerül piacra. Arpa, zabüzlet elhanyagolt.

Liedertafelben pedig a Sfatul Negustoresc köré csoportosultak vitatták meg a kamarai választásokkal kapcsolatos helyzetet. A Dáciában in-cidens volt. Egy Petre Dona nevű kereskedőt inzultálni akartak, de a rendőrség idejében közbelépett.

TŐZSDE

Szeptember 7-én

A lej: Zürichben 255 00, Párisban 10.45, Buda-
pesten 350, Bécsben —

Kolozsvár. A piac tartózkodó. A holnap i ün-
nep miatt lanyhulás állott be. Üzletkötés kevés
történt. A következő árfolyamokat jegyezték:

Bécs 28.50—28.70, Prága 6.00—6.03, Buda-
pest 345—348, Páris 9.50—9.60, Zürich 39.20—
39.30, Newyork 201.00—202.00, London 985—
988, Milánó 8.10—8.20.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.25, Amsterdam
208.50, Newyork 518.25, London 2513.00, Páris
2430.00, Milánó 2075.00, Prága 1531.00, Buda-
pest 72.60, Belgrád 922.00, Bukarest 255.00—
255.00, Varsó 92.50, Bécs 73.05.

Bukarest. Valuták: Napoleon 765, német
márka 48.50, leva 1.45, török lira 116, font
sterling 980, francia frank 9.75, svájci frank
39.00, olasz lira 8.10, drachma 3.15, dinár
360, dollár 202.00, lengyel forint 33.00, osztrák
shilling 29.50, magyar korona 28.50, cseh korona
6.08, belga frank 9.10, holland forint 28.50.

Devizák. Bukarestben ünnep miatt szüne-
telt a devizaforgalom.

butort, zongorát

Marosvásárhelyre és tékintse
székelyi és réti

székelyi és réti

MARTIN PAL Jun.

Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.

בשר ועלכווארען פאר
עדיינט אללערלייא זעלכווארען
פאסטפאקעטע ווערען פראכט פער נאכאנאמע
עסקהאדעט. פריידקראנט און רבשר איין פערלאנגען.

SPORT

Küzdelem a bajnokságért

Az egész országban megindultak a bajnoki mérkőzések. A Haggibbor nagy gólarényu győzelme a Husosok fölött.

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi nappal az egész országban teljes erővel megindultak a bajnoki mérkőzések. Kolozsváron általában a papirformák által megállapított prognózisnak megfelelően végeztek a csapatok, szemnek kevésbé tetszetős, inkább eredményre törekvő játékot produkálva. A vasutas-pályán mindkét mérkőzés durva lefolyású volt, de kiállítások tör-téntek a Victoria—CFR mérkőzésen is. Nem mu-lasztathatjuk el, hogy az illetékesek figyelmét nyoma-latosan fel ne hívjuk erre a körülményre. A fe-gyelmi bizottságnak példásan szigorú ítéletekkel kell a bajnoki szezon elején a mérkőzések elfajulását meg-akadályozni.

A mérkőzések eredményeit itt adjuk:
Victoria—CFR 3:0 (2:0). Győzött a szeren-csésebb csapat. A győztes csapat a mérkőzés nagyobb részében saját térfelében volt kénytelen játszani, de néhány fűrge csatára és ellenfelének kapu előtti impotenciája segítségével sikerült a mérkőzést a maga javára eldönteni. Istvánffy I., II. és Mihalca rugták a gólokat. Erélyes bíró volt Marczinkievitz, aki Istvánffy II., Pop Victoria és Szilassy CFR játékosokat durvaság miatt kiállította.

Haggibbor—Husosok 5:1 (2:0). A nagy technikai fölányben játszó Haggibbor néhány játékosának kiváló teljesítménye révén nagy gólarány-nyal nyeri első bajnoki mérkőzését. Csillag és Fleischer kényeszerű távolléte és az a körülmény, hogy Fahn sérült lábbal volt kénytelen játszani, természetesen észrevehetően éreztették hatásukat a csapat teljesítményén. Rosenfeld I., Pollák, Diamantstein, Klein és Reményi voltak a tegnapi játszó csapat legjobbjai, Virágh és Farkas a leg-kevésbé hasznosak. Rosenfeld III., fizikailag még nem érett erős bajnoki mérkőzésekre.

A Husosok dicsegetreméltó agilitással játszottak és nem egyszer veszélyeztették a Haggibbor kapu-ját. Gabor centerhalf, Kozma jobbszélső és Tosan kapus emelkedtek ki az együttesből.

Az 5. percben egy Reményin elkövetett faultot Braun ivelt szabadrugásból elért góllal torol meg. A 11. percben Fahn egy lapos labdáját a kapu-vonalon belülről menti ki a Husosok védelem. Hul-lámzó játék után a 37. percben Pollák ideálisan rugott szabadrugását Reményi kapásból védehet-lenül a sarokba helyezi. Ezt megelőzőleg Kozmának egy közelről lött éles labdáját Rosenfeld I. ritka bravúrral menti kornerre. Helycsere után a 4-ik percben Fahn átadásából Reményi kiszökik és 15-méterről menthetetlenül lövi a Haggibbor 3. gólját. Két büntetetlenül maradt fault után a 13. per-cben Rosenfeld III. elgáncsolása miatt tizenegyes a H. javára, amelyet Braun góllá értékesít. A 20. percben Virág hibájából Désy révén jutnak a Husosok egyetlen góljukhoz, végül két perccel a mérkőzés befejezése előtt Farkas küldi rohamra Reményit, aki 16 méterről a kapu balsarkába lött ritkán látott szép góllal beállítja a végered-ményt. Nagy Lajos bíráskodott.

Haggibbor II.—Husos II. 9:3 (3:1). A tartalékcsoport technikailag magas színv. mozgó játékot produkált. Rimóczy, Reismann, Feuermann, Moskovitz és Neumann, de különösen Baumzweig Manó tüntek ki játékuikkal. A gólokon Feuermann (3), Fischer (2), és Rimóczy osztoztak.

RMS—KAC 1:1 (0:0). A KAC tartalékolva állt ki a durván és erőszakosan játszó RMS ellen. Baba rugja a vezető gólt. Szaniszló 11-esből egyen-lít. Bíró Czinczár Imre.

KKASE—KMTE 3:0 (1:0). A kereskedők nehéz küzdelmet vívtak a szívós munkásokkal. Mann (2) és Komoróczy a góllövők. Bíró Jakobi Ernő.

Ma délután Torda—Kolozsvár ifjúsági válogatott mérkőzés. Ma délután 4 órakor a városi sporttelepen Torda—Kolozsvár ifjúsági csa-patai mérkőztek. A kolozsvári csapat összeállítás-a következő: Tosan Husos, Vlad Victoria—Diaman-stein Haggibbor, Szöcs Victoria—Pop Victoria—Kinizai RMS, Varga Victoria—Mezey KAC—Szaniszló KAC—Zsibay KAC—Kuiris KAC. Tar-talékok: Ordentlich Haggibbor, Cocoin KAC. — Megelőzőleg kombinált csapat játszik.

Gyulafehérvár. Unirea—Vulturul Segesvár 3:1 (2:1). Bíró: Ritter. Roth (2) és Czukor az Unirea, Filip a Vulturul góllövői.

Brassó. Olimpia—CFR 3:1 (2:1). Brasovia

Gajz

Cluj,

késes, rükös

אימער

לאנער

DieGr

mi

nach B

September.

דאס

Josef

komb.—BMTÉ 2:1 (2:1). Brasovia—Coltea 2:1 (1:1) bajnoki. Bíró: Busna.
Nagyvárad. Egyetértés—Bihorul 3:0 (1:0) bajnoki. Bíró: Glück. SzSE—Makkabea 5:0 (2:0) bajnoki. Bíró: Vasilescu.
Szatmár. Kinizsi—SzSE 9:0 (4:0) barátságos. Bíró: Wagner. A Halmin keresztül külföldi turára utazó Kinizsi szombat Szatmáron játszott és főlényes győzelmet aratott. Góljait Zemler (4), Frech (2), Tünzer (2) és Teszler lőtték.
Arad. AAC—Olimpia 3:1 (1:0). I-ső osztályu bajnoki. Bíró: Vatiánu II.
Piski. Glória—CFR Arad—CFR 2:0 (1:0). I-ső oszt. bajnoki.
Lupény. AMTE—Jiul 5:2 (0:2). I-ső oszt. bajnoki. Bíró: Vatiánu dr.
Nagyszalonta. NSC—CFR Nagyvárad 2:0 (0:0). I-ső oszt. bajnoki.
Temesvár. TMTE—Rapid 1:0 (0:0). I-ső oszt. bajnoki. Bíró: Jenser. TAC—ATE 9:2 (6:1) barátságos. Bíró: Petcu.

Külföldi eredmények

Bécs. Vienna—Hakoah 4:1. A szűkszávu távirati jelentés nem közöl részleteket a megjelölt mérkőzésről és teljesen váratlan kimenetelű mérkőzésről. A hirt így mindenestire fentartásal közöljük.
 Amatőr—Rudolfshügel 1:1.
 WSC—WAC 1:1.
 Rapid—Wacker 5:3.
 FAC—Hertha 1:1.
 Budapest. MTK—III. ker. TVE 7:2 (3:1).
 Orth (3), Molnár (2), Senkey és Jeny.
 FTC—Vasas 3:1 (0:0).
 NSC—Törekvés 2:2 (1:1).
 BEAC—VAC 2:2 (1:0). Egy öngóllal és Boros lövésével egyenlít a VAC.
 33FC—KAC 3:2 (2:1).
 UTE—ETC 3:0 (2:0).
 Másodosztályu mérkőzések:
 Zugló UMTE 3:2.
 Postás—KAOE 2:2.
 BAC—Világosság 3:3.
 Föv. TK—URAK 3:1.
 UTSE—Testvériség 3:1.
 Vízipóló. VAC—UTE 7:1 (3:0) bajnoki.

NYILTÉR

E rovatban közölte a szerkesztőség semmi nemü felelősséget nem vállal

Nyilatkozat

A „Gyilkos“ című lap f. é. augusztus hó 25-i és szeptember hó 1-i számaiban „Egy csehszlovák kartongár garázdalkodása Romániában“ és „Letartóztaták az Irtigyár igazgatóit“ című alatt megjelent közlemények a valóságnak nem felelnek meg, azok merő hitalítások és rosszhiszemű rágalmas, mert ügyvédün: Dr. Mező László ur által fenti lap ellen a bünvádi eljárást folyamatba tettük.
 Medias, 1925 szeptember hó 3-án.

„Irti“. Hochteitl Aladár.

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No. 24.

késes, üköszörűs, müzerész, nickelőző telep.

חלפים ונה אימער
 חלפים אים לאנער

Die Grichen kommen

mit die אתרונים פארנאער

nach Bukarest am 7-ten

September. — Alle Anfragen wegen אתרונים

Josef Ráth, Bukarest,

Hotel Regina.

Kilakoltatásom miatt STERNBERG
 összes perzsaszőnyegei set, egész új zongoráimat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl stb.
 Részletre is. teszállított árban árusítom. Részletre is. Oradea-Mare, Bal. R. Ferd. 14.

Mit olvassunk?

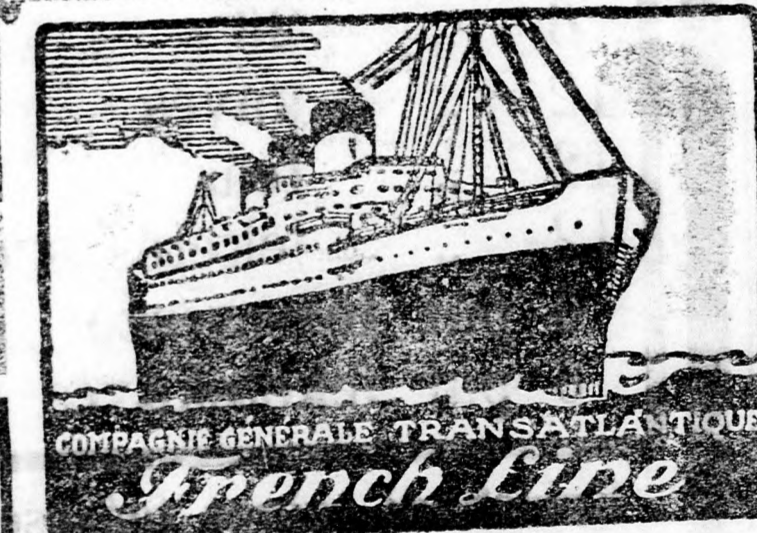
- Giszkalay:** Jönni fog még .. 120
 Mendale moicher sf.: Santa Fiske 80
 Ujvári Péter : Tulsó parton..... 70
BEN AMI: Uj Palesztina
 (Képekkal) 100
 " " Európától Ázsiáig
 (Henri Barbusse előszavával (Képekkal) 80
 Neményi: Isten keze 70
 Herzl: Zsidó állam 55
 P. Benoit: Atlantis 176
 Gárdonyi: Tizenkét novella..... 154
 Mereskovszkij: Nagy Péter I-II. .. 196
 Spunda: A halottbűvölő 176
 Maeterlinck: Szegények kincse .. 143
 Ferrero: Világhódító Róma..... 143
 Strindberg: Vallomások 264
 Brody: Rembrandt 150
 Rouquette: A nagy fehér csönd.. 90
 Isiu Gronich: Dr. Simon Ahron
 (Eines Judenroman in Rumänien) 40
 Szabó: Légyvárak urai 40
 Moly Tamás: Karneval 80
 Gogoly: Tanyai esték..... 154
 Csehov: A fekete barát 132
 Cuwood: A farkasember..... 77
 Rider Haggard: Ó 154

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában,
 utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Timişiana

Banca de credit și economii S. A.
 Secția Deviselor — Timișoara.

Luxusutazás — Gyorsútvonalak a francia kikötőkbe!

New-York — Canada
 Cuba — Mexiko
 Venezuela - Haiti - Antillák
 Marocco - Algir - Tunisz
 és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
 „SARNIA“ S. A. Bucurest,
 Pasajul Comédia
 Táviratcim: Transatbuc.
 Hadex 359

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Saját tőkái: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely.
 Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt.
 Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsó-
 fehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt Nagyenyed.

Áruraktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít.
Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

Koesikenőcsöt

I-a hordóst lei 5-50 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállít

Szappangyár Rt. — Dej

Kérjen ajánlatot többi gyártermépeinkről is.

Megérkeztek

„BUICK“ és „CITROEN“

gépkocsik

a I. N. JILESCU
 automobilraktárak, Cluj, Str. R. Maria 16.

Időt, pénzt

takarít meg, ha nem főz be paradicsomot, hanem helyette

M. M. paradicsomkonzervet

vásárol. Minden csemege- és fűszerüzletben kapható lesz. Kérjen ajánlatot **M. M. Konzervgyártól,** Timisoara. — Sürgőnycim: EMEM. Telefon: 20-32.

Lloyd 3962

noki
 u győ-

Kelet
 ország-
 zések.
 egállá-
 apatok,
 re tö-
 mindkét
 k tör-
 m mu-
 nyoma-
 A fe-
 kel kell
 at meg-

szere-
 nagyobb
 ani, de
 előtti
 zést a
 Mihalca
 Kievitz,
 y CFR

nagy
 játé-
 arány-
 llag és
 almény,
 átszani,
 sukát a
 Pollák,
 tegnap
 a leg-
 lag még

tszottak
 r kapu-
 Tosan

faultot
 ol meg.
 a kapu-
 Hul-
 idealisan
 rédhete-
 zomának
 I. ritka
 a 4-ik
 k és 15
 . gólját.
 3. perc-
 zenegyes
 . A 20.
 utnak a
 perocel a
 rohamra
 alsarkába
 végered-

A tarta-
 játékok
 ann, Mos-
 umzweig
 uermann

rtalékolva
 MS ellen.
 l egyen-

ereskedők
 kásokkal.
 obi Ernő.
 ifjusági
 órakor a
 neági csa-
 állítása a
 Diamand-
 Victoria—
 KAC—
 AC. Tar-
 KAC. —

Szegesvár
 Zukor az

Brasovia

